

„Справедливост, морал и правосъдие.“

Справедливостта, морала и правосъдието са градивните частици, основата върху които е изградена държавата. Те са резултат от традициите на древните общества и историята на всеки един народ. Също така те са критерии за допустимото отношение между хората и регулират взаимоотношенията им. Те не лишават човека от свободата, а изграждат ценностна система, която определя същността ни.

Какво всъщност означават думи като справедливост, морал и правосъдие? Справедливостта често се бърка с равенството. Да има справедливост означава всеки да получава това, което е заслужил. Много подходящ и изключителен пример може да дадем с образованието. То е важен фактор за една държава и нейните икономика, ценности, политика. В днешно време света е устроен така, че някои професии изискват много труд и евтина работна ръка. Хората, които не са успяли по някаква причина да завършат образованието си са принудени да бъдат на такива позиции за да изхранят себе си и семейството си. От друга страна високо квалифицираната работна ръка получава добро заплащане и по малък обем от работа под предлог, че това е достойна, заслужена професия. На пръв поглед това изглежда напълно справедливо. Да завършиш образованието си изисква много труд, усилие и отдаденост и хората, които постигат това в живота си напълно заслужават най-доброто. Останалите, които не са могли, очевидно не са били достатъчно упорити за да застанат на такава позиция. Това, което се крие зад справедливостта обаче е другата страна на нещата. Ценностите, които съвременният човек притежава ни карат да се замислим дали света наистина е устроен по този начин. В нашето съвремие, времето, в което живеем ние робуваме на парите и материалното. Проблемът на държавите не се крие в това, че тези които не са успяли трябва да живеят в мизерия, а точно обратното. Все повече чрез кражби и корупция хората успяват да постигнат завиден стандарт на живот за разлика от лекари, адвокати, учители и тн. В тези случаи лъжата и заобикалянето на закона са основни фактори. Заплащането на полицаи, адвокати и други държавни работници, да прикриват и изопъчават фактите срещу дребни суми не е тайна на никого. Това, което те си мислят е, че печелят лесни пари, но тези пари, които печелят са жълти стотинки в сравнение с това, което са позволили „лъжците“ да спечелят. Не случайно днешните „бизнесмени“ са крайно необразовани. Стандарта на живот днес не се постига с труд в дадена сфера и с целта да се образуваме, а се ръководи от робуването на човека на материалното и парите, без той да разбира, че тези неща могат да дойдат спокойно и законно след подходящите усилия. Срещу някаква материална изгода човек може да получи дори своята диплома или шофьорска книжка. Желанието ни да получаваме всичко, което искаме без да полагаме труд ни превръща в роби и ние губим най-човешкото си качество - свободата. В този смисъл справедливостта губи значението си. Естествено това, което е споменато не се отнася до всички. Има всякакви хора, професии и начини на живот, но това са проблемите които „разяждат“ обществото и държавата.

Несправедливостта има и още една страна. Често хората нямат образование по ред причини. Фразата, че „образованието е безплатно“ от много време не е в сила. Понякога хората не успяват да надхвърлят социалните си граници. Никой не избира своите родители и социалното си положение и дори огромните усилия понякога не са достатъчни.

Проблемът с образованието е само един пример, който може да използваме да обясним как думата справедливост е изкривена. Може да коментираме и справедливостта в отношенията на хората като любовта и приятелството и как някои хора търпят лошо отношение или получават незаслужено добро." *Да бъдеш справедлив означава не само да бъдеш строг и да наказваш провинилите се, това означава да признаваш също и добрите намерения и да възнаграждаваш добродетелите.*" - **Света Тереза**. Понякога човек не успява да се справи с тези съвременни проблеми и не успява да накаже „лошия“. Добротата обаче винаги може да бъде възнаградена и оценена, но проблемът е в нежеланието.

Тук идва и мястото на равенството. След като вече видяхме някои страни на справедливостта е ред да си обясним и разликата с равенството. Равенството е нещо, което по начало звучи положително, но то е само една илюзия и не съществува. За жалост не се раждаме равни, не започваме от едно място. Единственото място където сме равни е, когато нашият живот приключи, заровени в земята. Според политици, диктатори и тн. , равенството трябва да бъде постигнато за да може да вървим заедно напред, без да се противопоставяме един на друг, да се бонтуваме , да се мразим. Да, но равенството е да раздадеш на всички по равно. Справедливостта е да дадеш повече на този, който няма и по-малко на този който вече има. В този смисъл тези думи често се бъркат. Равенството е следствие от справедливостта.

Моралът е качеството да разграничаваме намеренията , решенията и действията между които съществуват лоши и добри такива. Моралът е проблем, с който се занимава по скоро етиката и психологията отколкото правото. Да притежаваш морал означава да се придържаш към дадени норми на поведение в дадени ситуации. Отношението на човека в днешно време често не може да се прецени. Все по често учениците не проявяват уважение към учителите, хората си позволяват да нагрубяват и нападат, когато нещата не се случват по начина, по който искат. Това заляга в поведението на човека още в ранно детство. Възпитанието е важна част от изграждането на личността. Човек трябва да бъде научен да се държи подобаващо още в тези години, защото с времето нещата стават все по-сложни. Когато един родител насърчава детето си в нещо неправилно той не дава пример за подходящо морално поведение. Понякога човек трябва да се научи да търси своите права и да защитава позициите си по по-достоеен начин.

Моралът е нещо, което се състои и в законите на държавата. Определено за да се държиш морално трябва да ги спазваш. Няма как да крадеш, да убиваш и да имаш такова поведение. Хората смятат, че законите ограничават свободата, но това е абсолютно грешно. Законите са създадени за да напътстват хората в рамките на една територия към морал, справедливост и правосъдие. Те няма как да ни лишат от свобода защото избора на човек да е свободен е собствен. Ако хората смятат, че се чувстват свободни заобикаляйки го, то те не познават морала. Законът е напътствие което хората трябва да спазват за да вървят заедно и напред.

Думата правосъдие сама по себе си носи смисъла си . Това означава да съдиш правилно. Съденето е неразделна част от нашето ежедневие. Всеки ден ние виждаме нещата от собствена гледна точка и съдим без да имаме шанс да погледнем от друг ъгъл. Съдим по външен вид без да познаваме ,съдим по държание без да си обясняваме. Тези проблеми залягат в човешкото общество от много време и е има много малко начини ,чрез които могат да бъдат изкоренени. Един от тях е чрез религията. Вярата в Бог или в някаква сила напътства

човека по един по-добър път. Когато в съзнанието ни залягат такива вярвания и идеи ние един вид изпитваме страх от това , че може да бъдем осъдени и наказани и обясняваме злото в живота си като следствие от нашето лошо поведение. Религията е древна форма на правосъдието. Тя е доста по-чиста от днешното право, защото е невидима и необяснима и следствията от нея също. Тази мистерия ни кара да бъдем по-предпазливи. „ *Направете така, че наказанието за постъпките да бъде не вън, а вътре във виновния - и вие ще отидете до идеала за нравственото възпитание.*” - **Николай Пирогов**

Правосъдието в държавата се ръководи от законите. Те са не само морален наръчник, но и правен. Функцията на правото е да защитава свободата на човека както от другите така и от държавата. Законите са няколко вида – забраняващи, задължаващи, оправомощаващи, даващи права, свободи и привилегии на гражданите и техните организации. В този ред на мисли тук може да затвърдим тезата, че те не ограничават до голяма степен, защото наравно с това дават и права и свобода.

Какво трябва да се случи за да може справедливостта, морала и правосъдието да могат да бъдат свързани с името на държавата? Първо трябва да бъдат разрешени личните и психологически проблеми в обществото. Един народ трябва да почне да гледа по-обширно заобикалящата го картина и да различава топлите и студени цветове в нея, т.е да различава доброто и злото. Живеейки в дадена среда ние свикваме със случващото се около нас и го приемаме като нещо нормално, но ако се отдръпнем ние ще видим „изгнилото”. Човек трябва да разреши тези свои проблеми, да намери начин. Няма значение дали това ще бъде чрез религия, философия, литература, музика или изкуство. Ние трябва да открием светлината в тъмното, да прозрем истината, да открием себе си чрез нещо. Веднъж щом това се случи и изкореним негативизма, злото и надхвърлим социалните и душевни граници трябва да се насочим към образованието. Грамотността и нарастващата маса от хора завършили висши учебни заведения са гаранция за добра икономика и квалифицирано общество. По този начин се европеизира народа. Бедността, глада и търсенето на начини да се заобиколи закона остават на заден план и започва да се проповядва повече справедливост. Доброто образование дава пример за добро бъдеще и желанието лъжата да „царува” избледнява. Хората започват да виждат, че справедливостта им дава шанс не само да се чувстват по-„чисти” и ги учи на морал, но и дава шанс за добро социално положение.

Демокрацията трябва да разреши своите проблеми също. Цялата тази вълна от медии ни залива и пропагандира своите неморални идеи. Все повече се развърщава обществото с прекалено голямата свобода, която демокрацията позволява. Децата все по-рядко отварят книга или получават таква за рождения си ден. Технологиите ни затрупват с цялото си негативно влияние. Човека не осъзнава, колко ценна е цялата тази модернизация, и по какъв начин може да бъде използвана тя. Къде са телевизионните канали които ни разказват за писатели, за учени и къде са музикалните канали, които ни показват от къде е тръгнало всичко и благодарение на какво днес слушаме някоя нова поп-песен? Морала се учи и възпитава много по- дълбоко. Това е нещо, което за жалост не може да се види по телевизията . То се гради с исторически времена, с закони, с правителства, политически идеи, образование. Демокрацията трябва да помисли сама за себе си каква ценностна система изгражда и какво проповядва.

Правосъдието трябва да бъде по-жестоко, но и всичко да бъде доказуемо. Съдебната система трябва да бъде съставена от личности , които не проявяват пристрастие в преценките и действията си." *Добрите хора не се нуждаят от закони, за да се държат правилно, а лошите винаги ще намерят как да ги заобиколят.*"- **Платон**

Справедливостта, морала и правосъдието са мерни единици за добро общество, а обществото като цяло е пътят към тях. Те взаимно си принадлежат и се допълват и не могат да съществуват отделно.

Д. Л. Б., ПМГ"Христо Смирненски" , 12а клас